

PREDLOG
EVA: 2019-3330-0015
SKRAJŠANI POSTOPEK

ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POKLICNEM IN STROKOVNEM
IZOBRAŽEVANJU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Današnje srednje poklicno in strokovno izobraževanje je bilo osnovano na ciljih Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji iz leta 1995 (v nadaljevanju: Bela knjiga 1995). Po letu 1996, ko je bil sprejet v paketu šolske zakonodaje tudi Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, so nastajali izobraževalni programi za pridobitev nižje poklicne izobrazbe (2,5 let), za pridobitev srednje poklicne izobrazbe (3 leta), srednje strokovne izobrazbe (4 leta), izobraževalni programi za poklicno-tehniško izobraževanje (+2), in poklicni tečaji (1 leto) za pridobitev srednje strokovne izobrazbe za gimnazijce. Novost so bili tudi izobraževalni programi za pridobitev višje strokovne izobrazbe, ki jih uvrščamo v terciarno (visokošolsko) izobraževanje. Uvedeno je bilo tudi pridobivanje srednje strokovne izobrazbe z mojstrskim, delovodskim oziroma poslovodskim izpitom. Programske rešitve so sledile izhodiščem, ki jih je na predlog kurikularnih komisij in nacionalnega kurikularnega sveta sprejel pristojni strokovni svet.

Skladno s 24. smernico znotraj druge prednostne naloge Lizbonske strategije se je Republika Slovenija obvezala h gradnji nacionalne kvalifikacijske strukture po panogah in dejavnostih in h gradnji nacionalnega kvalifikacijskega okvira. Na teh podlagah in na podlagi opravljenih evalvacij in pripravljenih *Izhodišč* je bila v letih 2007 in 2008 izvedena celovita prenova izobraževalnih programov na vseh ravneh od nižjega do višjega izobraževanja. Nova *Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja* so prinesla pomembne spremembe: povezovanje splošnega, strokovno teoretičnega in praktičnega znanja, bolj poudarjajo pomen praktičnega usposabljanja z delom, uvajajo model odprtega kurikula tako, da prepuščajo 20 % programskega prostora šolam, da ga zapolnijo v dogovoru s socialnimi partnerji v lokalnem okolju. Na novo vzpostavljajo odnos med izobraževalnim programom in poklicnim standardom tako, da predlagajo širše zasnovane izobraževalne programe, ki obsegajo izobraževanje za več sorodnih poklicnih standardov oziroma za področje dela. Sestavo izobraževalnih programov za več poklicnih standardov rešujejo z modularnostjo: če program pripravljamo za več poklicnih standardov, se mora notranje členiti na module. Strokovni moduli nadomeščajo strokovno-teoretične predmete, več strokovnih modulov pa usposablja za poklicno kvalifikacijo. Usposobljenost za poklicno kvalifikacijo se sicer dokazuje bodisi z zaključnim izpitom, opravljenim po uspešnem zaključku izobraževalnega programa, bodisi s potrdilom o uspešnem preverjanju nacionalne poklicne kvalifikacije.

Primerjalne analize sistemov poklicnega in strokovnega izobraževanja v 25-ih evropskih državah kažejo na to, da je povsod prisoten trend krepitve povezovanja poklicnega in strokovnega izobraževanja s trgom dela, da je prisoten trend izboljševanja povezav med različnimi izobraževalnimi potmi (splošno – poklicno, odrasli – mladi) in da države posodablajo

sisteme kvalifikacij v smeri medsebojnega prilagajanja kvalifikacijskih okvirov, poenostavljanja kvalifikacijskih struktur, ustvarjanja enakopravnosti med poklicnimi in akademskimi kompetencami.

V Sloveniji imamo več vrst izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja.

(1) Nižje poklicno (NPI), ki traja praviloma dve leti in se zaključi z zaključnim izpitom, ki vsebuje izdelek oz. storitev in zagovor; (2) srednje poklicno izobraževanje (SPI), ki traja praviloma tri leta in se zaključi z zaključnim izpitom, ki vsebuje izpit iz slovenščine in izdelek oz. storitev in zagovor; in (3) srednje strokovno izobraževanje (SSI), ki traja praviloma štiri leta in se zaključi s poklicno maturo, ki vsebuje štiri enote: (a) slovenščina oz. materin jezik, (b) temeljni strokovno-teoretični predmet, (c) matematika ali tuj jezik, (d) preizkus praktične usposobljenosti za delo v stroki. Poleg tega imamo dodatno (4) dvoletno poklicno-tehniško izobraževanje (PTI), ki omogoča tistim z zaključnim izpitom v srednjem poklicnem izobraževanju pridobitev srednje strokovne izobrazbe. Poklicno-tehniško izobraževanje se zaključi s poklicno maturo, ki je enaka kot pri zaključku srednjega strokovnega izobraževanja. Poleg omenjenega imamo tudi enoletni *poklicni tečaj* za pridobitev poklicne mature, ki je predvsem v funkciji prekvalifikacije za pridobitev poklica.

Praktično izobraževanje. Za nižje in srednje poklicno izobraževanje se praktično izobraževanje izvaja v šoli in pri delodajalcu. Za srednje strokovno izobraževanje se praktično izobraževanje izvaja v šoli, če je določeno s programom, pa tudi pri delodajalcu. Pri delodajalcu se v srednjem poklicnem izobraževanju izvaja najmanj 24 tednov praktičnega izobraževanja, v srednjem strokovnem izobraževanju pa najmanj 4 tedne. Praktično izobraževanje v šoli se v srednjem poklicnem izobraževanju izvaja najmanj 20 tednov (650 ur), v srednjem strokovnem izobraževanju pa najmanj 19 tednov (620 ur).

Šolska in vajeniška oblika izobraževanja. Nova Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja 2016 so odprla možnost za uvedbo vajeništva v srednjem poklicnem izobraževanju in v programih nadaljnjega poklicnega usposabljanja in izpopolnjevanja. V tem strokovnem dokumentu, ki ga je 11. marca 2016 sprejel Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje in je z njimi soglašala takratna ministrica, pristojna za izobraževanje, so opredeljena ključna razmerja med splošnim in strokovnim delom izobraževalnih programov in med obsegom izobraževanja v šoli (predvidoma 2 dni v tednu v povprečju) in pri delodajalcu (predvidoma 3 dni v tednu v povprečju). Maja 2017 je bil sprejet Zakon o vajeništvu (Ur.l.RS, št. 25/17) z namenom, da se dijakom omogoči lažji in hitrejši prehod v zaposlitev, delodajalcem pa zagotovi možnost sooblikovanja potencialnega kadra in na ta način dodatno krepiti povezavo med izobraževalnim sistemom in gospodarstvom ter obrtjo. Novembra istega leta je Državni zbor RS sprejel spremembe in dopolnitve Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju. Vajeniška in šolska oblika izobraževanja sta si enakovredni in zagotavljata udeležencem povsem enak standard izobrazbe, enako poklicno kvalifikacijo in enako možnost za nadaljevanje izobraževanja.

Zaključek šolanja. Z opravljenim zaključnim izpitom v programih nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja se pridobi poklicno usposobljenost za neposredni vstop na trg dela. Zaključni izpit v programih nižjega poklicnega izobraževanja omogoča tudi vstop v tri ali štiriletno srednje izobraževanje, zaključni izpit v programih srednjega poklicnega izobraževanja pa vstop v dvoletno poklicno-tehniško izobraževanje. Za izvedbo zaključnega izpita so imenovani naslednji organi: Državna komisija za zaključni izpit, šolska komisija za zaključni izpit in šolske izpitne komisije za zaključni izpit. Državna izpitna komisija za zaključni izpit koordinira, usklajuje in spremlja pripravo in izvedbo zaključnega izpita. Šolska komisija za zaključni izpit in šolske izpitne komisije za zaključni izpit pripravljajo in izvajajo zaključni izpit. Izdelek oz. storitev in zagovor ocenjuje šolska izpitna komisija, prisoten pa je lahko tudi predstavnik delodajalcev. Eksternost pri zaključnem izpitu torej ni v celoti zagotovljena. S slovenščino oz. materinim jezikom preverjamo splošne kompetence (samo programi SPI), z zaključnim delom, ki se opravlja kot izdelek oziroma storitev z zagovorom, pa poklicne kompetence. V tem smislu je zaključni izpit namenjen preverjanju poklicne usposobljenosti kandidata.

Z opravljeno *poklicno matura* v programih srednjega strokovnega izobraževanja in poklicno-tehniškega izobraževanja se pridobi poklicna usposobljenost in možnost vstopa v višješolske in visokošolske strokovne programe. Ob opravljanju poklicne mature je možno opravljati tudi dodatni (splošno) maturitetni predmet, kar omogoča vstop v univerzitetne programe. Eksternost na poklicni maturi je delno zagotovljena. Za izvedbo poklicne mature so imenovani naslednji organi: Državna komisija za poklicno matura, Državne predmetne komisije za poklicno matura in Šolske maturitetne komisije za poklicno matura. Prvo enoto (slovenščina oz. materin jezik) in tretjo enoto (matematika ali tuj jezik) pripravijo Državne predmetne komisije za poklicno matura in sta na nacionalnem nivoju enaki za vse. Drugo enoto (temeljni strokovno-teoretični predmet) in četrto enoto (preizkus praktične usposobljenosti za delo v stroki) pripravijo Šolske maturitetne komisije za poklicno matura (po navodilih Centra Republike Slovenije za poklicno izobraževanje; v nadaljevanju: CPI)). S prvo in tretjo enoto se preverja splošne kompetence, z drugo in s četrto pa poklicno usposobljenost.

Demografska gibanja in manjšanje vpisanih dijakov v programe

Krčenje obsega generacij, ki se vpisujejo v srednje šole, pomembno vpliva na vpis oziroma na zasedenost šolskih kapacitet. Kot je razvidno iz podatkov v tabeli 2, je to v preteklem desetletju in več še zlasti vplivalo na vpis v programe poklicnega in strokovnega izobraževanja. Sistem je bil v preteklosti naravnani na večjo populacijo, ki je leta 1980 štela skoraj 30 tisoč srednješolcev-novincev, do leta 1995 se je zelo zmanjšala in se je celo naslednje desetletje gibala med 16 in 19 tisoč. Delež učencev, ki izpolnjujejo osnovnošolsko obveznost ali uspešno končajo osnovno šolo ter se v istem letu odločijo za nadaljnje šolanje v srednjih šolah, se je od leta 1990/91 do leta 1995/96 povečal za dobrih 5 odstotkov, in sicer iz 88,07 % na 93,31 %. Trend visokega deleža mladih, ki nadaljujejo izobraževanje v srednjih šolah, se je nadaljeval tudi od leta 1997/98 do 2005/06, ko se je delež 15-letnikov, vključenih v izobraževanje, gibal med 95 % in 99 %. Delež vpisanih dijakov med prebivalstvom v starostni skupini od 15 do 19 let se je od šolskega leta 2000/2001, ko je bilo vpisanih 76,7 % dijakov te starosti, osem let pozneje v šolskem letu 2008/2009 povečal na 80,2 %. Po podatkih MIZŠ iz aplikacije ŠOL–S je bilo v šolskem letu 2017/2018 v srednješolske izobraževalne programe redno vpisanih 73.676 dijakov te starosti, kar pomeni, da je bilo v srednješolsko izobraževanje mladine vključenih 79,2 (celotne generacije prebivalcev starih od 15 do 19 let po SURSu na dan 1.1.2018).

Tabela 1: Število vpisanih dijakov v posamezne vrste izobraževalnih programov po letih

Šol.let.	NPI	SPI	SSI	GIM	PTI	PT	MT
1998/99	3020	29989	38070	29026	6298	65	68
1999/00	2741	27867	36018	31265	7285	97	182
2000/01	3439	25629	33576	33628	7763	95	378
2001/02	3012	23812	31987	35794	7811	193	621
2002/03	2785	22211	32120	37179	7592	218	1073
2003/04	2556	20614	32599	38082	7805	260	1287
2004/05	2247	19046	32736	38352	7773	293	1445
2005/06	1902	17664	32598	38413	7428	309	1546
2006/07	1630	15939	32078	37810	7047	343	1428
2007/08	1320	14381	31300	36425	6564	376	1257
2008/09	1125	13139	30929	35126	5693	372	1134
2009/10	1052	12361	30910	33861	5273	406	1192
2010/11	875	11900	30688	32432	4839	429	1077
2011/12	836	11750	30542	31315	4386	313	759
2012/13	797	11659	30366	30324	3955	366	713
2013/14	871	11683	30483	28789	3823	364	701
2014/15	901	11764	30433	27686	3655	363	527
2015/16	960	12038	30819	26864	3485	271	394
2016/17	1.033	12.093	30.798	25.913	3.368	233	374
2017/18	1.058	12.298	30.802	25.494	3.439	213	372

Vir: MIZŠ

V štirih ključnih programih je v letih od 1998/99 do 2010/11 prišlo do absolutnega in (z izjemo gimnazijskih programov) relativnega zmanjšanja vpisanih dijakov. Najbolj drastično je ta trend opazen pri dvoletnih programih NPI (71,03 %) in podobno tudi pri triletnih programih SPI (60,32 %). Tudi v štiriletnih programih SSI je v tem obdobju prišlo do zmanjšanja deleža vpisane srednješolske populacije, vendar je upad v primerjavi s prejšnjima dvema poklicnima programoma manjši (19,39 %). Štiriletni strokovni programi, ki se zaključijo s poklicno maturo in ki z opravljenim petim predmetom iz splošne mature omogočajo tudi vpis na določene univerzitetne programe, so bili za dijake bolj privlačni kot poklicni programi. Še bolj privlačni od štiriletnih strokovnih izobraževalnih programov pa so bili štiriletni gimnazijski programi, pri katerih se je delež vpisanih celo povečal za 11,73 %. Delež generacije, vključenih v poklicna programa (dvoletni NPI in triletni SPI), se je od leta 1989/1999, ko je obsegal skoraj eno tretjino dijakov (32,97 %), do leta 2010/2011 skrčil na 16,83 %. Nasprotno se je povečal delež vpisanih v dve vrsti štiriletnih strokovnih in splošnoizobraževalnih programov. Delež vpisanih v srednje strokovno izobraževanje (SSI) in v gimnazijske programe (GIM) je bil leta 1998/1999 67,03 %, do leta 2010/2011 pa se je dvignil na 83,17 %. Znotraj štiriletnih srednješolskih izobraževalnih programov pa se je povečal delež vpisanih v gimnazijske programe na račun štiriletnih strokovnih izobraževalnih programov. Razmerje med vpisanimi v ti dve vrsti programov je bilo leta 1998/1999 56,74 % proti 43,26 % v prid programov SSI, že leta 2001/2002 pa se je razmerje obrnilo, saj se je takrat znotraj štiriletnih srednješolskih programov se v programih srednjega strokovnega izobraževanja izobraževalo 47,2 % dijakov, v gimnazijskih programih pa 52,8 % dijakov. V kasnejših letih se je trend znotraj omenjenih programov zopet obrnil v prid srednjega strokovnega izobraževanja: v š.l. 2018/19 se v programih srednjega strokovnega izobraževanja izobražuje 54,8 % dijakov, v gimnazijskih programih pa 45,2 % dijakov. Vpis v

srednje poklicno izobraževanje pa se v zadnjih deset letih v absolutnih številih ni bistveno spreminjal, zaznaven pa je trend rahlega dvigovanja.

Potrebno je upoštevati, da sedanje triletno poklicno in strokovno izobraževanje z do sedaj uveljavljenim deležem splošno izobraževalnih predmetov po mnenju delodajalcev ne zagotavlja ustrezne poklicne usposobljenosti. Prav tako ne bo mogoče preprosto odpraviti dejstva, da se v poklicno izobraževanje vključujejo predvsem dijaki z manjšim kulturnim kapitalom, manj motivirani za učenje, s slabšimi učni navadami in dosežki v osnovni šoli. Tako ni potrebno odgovoriti le na vprašanje doseganja ustrezne praktične usposobljenosti za poklic, pač pa tudi, kako je v teh pogojih mogoče dosegati cilje, ki so opredeljeni v splošno izobraževalnem delu programov. Ob tem primerjava z drugimi sistemi poklicnega izobraževanja v primerjanih evropskih državah pokaže, da je naše triletno poklicno izobraževanje prekratko. Povečan obseg praktičnega usposabljanja zagotavlja boljšo zaposljivost in omogoča tesnejše vezi z bodočimi delodajalci.

Ocenjujemo, da temeljitejše sistemske spremembe poklicnega in strokovnega izobraževanja niso potrebne, treba pa je spremeniti oziroma dopolniti nekatera določila:

- vzgojnim delovanjem šole in izključitve dijaka iz šole,
- posredovanjem osebnih podatkov staršem polnoletnih dijakov,
- pritožbenim postopkom dijakov na končno oceno in
- vpisom in organizacijo izrednega izobraževanja.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji zakona

Poglavitni cilj novele zakona je posodobitev nekaterih določil zakona, upoštevajoč nove nastale okoliščine zaradi spremenjenih družbenih razmer in uveljavljene prakse, ki bo olajšala njihovo organizacijo in izvedbo. S predlaganimi rešitvami se bolj natančno opredeli in definira opravičevanje odsotnosti polnoletnih dijakov od pouka in posredovanje podatkov njihovim staršem, ki jih preživljajo, vzgojno delovanje ter razlogi za izključitev. Zaradi novega Zakona o izobraževanju odraslih (Ur.l.RS, št.:6/18), ki je urejanje formalnega izobraževanja prepustil področnima srednješolskima zakonoma (Zakon o Gimnazijah in Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju) je novelirano tudi področje izrednega izobraževanja.

OPRAVIČEVANJE ODSOTNOSTI DIJAKA OD POUKA

V zadnjih novelah srednješolskih zakonov, ki so se začeli uporabljati s tem šolskim letom, se je urejanje opravičevanja odsotnosti dijaka od pouka preneslo iz podzakonskega akta na zakonsko raven, pri čemer pa so se določbe o opravičevanju odsotnosti od pouka razlikovale glede na mladoletnega ali polnoletnega dijaka. Zadnji noveli zakonov sta določali, da polnoletni dijak svojo odsotnost od pouka opravičuje sam, za mladoletnega dijaka pa to storijo starši. V predlagani spremembi zakonov pa se izenačuje obravnavo vseh dijakov v zvezi z njihovo odsotnostjo od pouka, kar pomeni, da se bodo šola in tudi starši polnoletnega dijaka medsebojno obveščali v zvezi z njegovo odsotnostjo tudi po doseženi polnoletnosti.

VZGOJNO DELOVANJE IN IZKLJUČITEV DIJAKA

Tudi na področju vzgojnega delovanja je predvidena sprememba, ki bo določala, da šola obravnava dijaka po doseženi polnoletnosti enako kot ga je obravnavala do njegove polnoletnosti, kar pomeni, da tudi v postopku vzgojnega ukrepanja zoper polnoletnega dijaka sodelujejo starši.

Poleg tega je bilo po dosednji ureditvi določeno, da se dijaku lahko prepove prisotnost pri pouku v primeru, če s svojim ravnanjem ogroža svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih oseb. Z novo spremembo zakonov pa bo dana možnost, da učitelj lahko dijaku prepove prisotnost pri določeni uri pouka tudi v primeru, ko dijak z neprimernim obnašanjem bistveno ovira izvajanje pouka, kar do sedaj ni bilo predvideno z zakonom. To pomeni, da učitelj dijaku lahko prepove prisotnost pri pouku ne le v primeru, če gre za ogrožanje njegovega

življenja ali zdravja oziroma življenja ali zdravja drugih oseb, ampak tudi v primeru, če kljub opozorilu učitelja, da naj preneha z motenjem pouka, s tem nadaljuje tako, da močno ovira izvajanje pouka.

Na predlog šol pa je v spremembah zakonov tudi predvideno, da šola lahko dijaka izključi iz šole, če se mu izreče četrti ukor. S to spremembo smo prisluhnili šolam, ki so opozorile, da so z ukinitvijo stopnjevanja vzgojnih ukrepov v sedaj veljavni ureditvi vzgojni ukrepi izgubili na pomenu in učinku.

POSREDOVANJE OSEBNIH PODATKOV STARŠEM POLNOLETNIH DIJAKOV

Z izenačevanjem obravnave mladoletnih in polnoletnih dijakov se v predvidenih spremembah zakonov ureja tudi pravica staršev polnoletnih dijakov, da jim šola razkrije osebne podatke njihovih polnoletnih otrok v zvezi z izobraževanjem zaradi izvrševanja njihove zakonske dolžnosti preživljanja otrok v času izobraževanja. Po zakonu, ki ureja družinska razmerja, so namreč starši dolžni preživljati polnoletnega otroka, če se izobražuje, in sicer do 26. leta.

IZREDNO IZOBRAŽEVANJE

Na področju izrednega izobraževanja se v predlaganih spremembah jasneje opredeljuje, kdo se lahko izredno izobražuje in kakšni so pogoji za vključitev. Izredno se lahko izobražuje kdor ima ob vpisu najmanj 16 let, nima pridobljene izobrazbe oziroma opravljenih vseh obveznosti po izobraževalnem programu, v katerem se izredno izobražuje oziroma ni hkrati vpisan v isti program v rednem in izrednem izobraževanju. Urejena je pravica do zdravstvenega varstva in drugih ugodnosti za tiste, ki se izredno izobražujejo in niso zaposleni ali nimajo statusa brezposelne osebe. Poleg tega se določbe na področju izrednega izobraževanja dopolnjuje tudi z drugimi elementi, ki so potrebni za jasnejšo opredelitev poteka izrednega izobraževanja, npr. da je za izredno izobraževanje potrebna sklenitev pogodbe o izobraževanju med šolo in posameznikom, ki se izredno izobražuje.

2.2. Načela zakona

Predlagane spremembe in dopolnitve sicer ne posegajo v načela osnovnega zakona, jih pa dopolnjujejo v smeri učinkovitosti izobraževanja, kakovosti, vseživljenjskosti in demokratičnosti ter strokovne avtonomije šole.

2.3. Poglavitne rešitve

Novela zakona zagotavlja učinkovitost in preglednost izvajanja poklicnega in strokovnega izobraževanja s tem ko prinaša boljše opredelitev posameznih določb, pri čemer je upoštevano poenotenje posameznih rešitev z zakonom, ki ureja gimnazijsko izobraževanje.

Spremembe in dopolnitve se predvsem nanašajo na:

- področje vzgojnega delovanja, kjer je predvidena sprememba, ki določa, da šola obravnava dijaka po doseženi polnoletnosti enako kot ga je obravnavala do njegove polnoletnosti, kar pomeni, da tudi v postopku vzgojnega ukrepanja zoper polnoletnega dijaka sodelujejo starši. Prav tako se opredeli razlog za vzgojno ukrepanje učitelja, kadar dijak moti pouk ter se opredeli možnost vzgojnega ukrepa izključitve, če se dijaku izreče četrti ukor.
- Z izenačevanjem obravnave mladoletnih in polnoletnih dijakov se v predvidenih spremembah zakonov ureja tudi pravica staršev polnoletnih dijakov, da jim šola razkrije osebne podatke njihovih polnoletnih otrok v zvezi z izobraževanjem, zaradi izvrševanja njihove zakonske dolžnosti preživljanja otrok v času izobraževanja.
- vpis in organizacijo izrednega izobraževanja v srednjem in poklicnem izobraževanju, kjer se jasneje opredeljujejo vpisni pogoji, uvaja obveznost sklenitev pogodbe o izobraževanju med šolo in posameznikom, ki se izredno izobražuje.

Novela zakona ne prinaša dodatnih finančnih obveznosti.

2.3.1. Način uresničevanja in varstva pravic dijaka ter uresničevanja vzgojno-izobraževalnih ciljev

Pri pripravi rešitve varovanja osebnih podatkov polnoletnih dijakov smo v predlogu novega člena določili nabor osebnih podatkov o dijakih, ki jih šola razkriva oziroma posreduje njihovim staršem tudi po doseženi polnoletnosti dijakov zaradi izpolnjevanja starševske dolžnosti preživljanja polnoletnih otrok, pod pogoji, ki jih določa zakon, ki ureja družinska razmerja.

V določbi smo poleg taksativno opredeljenih osebnih podatkov, ki se jih lahko razkriva oziroma posreduje, določili tudi namen njihovega razkrivanja oziroma posredovanja in kategorijo posameznikov, na katere se osebni podatki nanašajo. S predlagano rešitvijo zasledujemo tudi cilj, da vse šole pod enakimi pogoji razkrivajo oziroma posredujejo osebne podatke staršem polnoletnih dijakov, kot to velja za mladoletne dijake v teku srednješolskega izobraževanja, kar bistveno prispeva k nemotenemu poteku dela na šoli.

Opredelili smo vse pravice dijaka, ki se nanašajo na izobraževanje, tudi pravico do prisotnosti pri pouku in drugih oblikah organiziranega izobraževalnega dela, ki do sedaj ni bila posebej opredeljena v zakonu. Ta pravica je sedaj opredeljena v tem zakonu in hkrati pomeni tudi dolžnost dijaka, da obiskuje pouk. Iz tega izhaja, da je od pouka lahko odsoten le iz opravičenih razlogov. Pravica do prisotnosti pri pouku se dijaku lahko omeji le začasno in ne samo, če s svojim ravnanjem ogroža svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih ampak tudi v primeru, če kljub opozorilu učitelja, da naj preneha z motenjem pouka, s tem nadaljuje tako, da močno ovira izvajanje pouka.

Na predlog šol pa je v spremembah zakonov tudi predvideno, da šola lahko dijaka izključi iz šole, če se mu izreče četrti ukor. S to spremembo smo prisluhnili šolam, ki so opozorile, da so z ukinitvijo stopnjevanja vzgojnih ukrepov v sedaj veljavni ureditvi vzgojni ukrepi izgubili na pomenu in učinku.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Novela zakona ne vpliva na državni proračun oziroma druga javna finančna sredstva. Predlagane dopolnitve zakona ne povzročajo dodatnih oziroma novih finančnih obveznosti države kot financerja tovrstne javne službe in prav tako ne terjajo novih oziroma dodatnih materialnih ali kakršnihkoli drugih obveznosti kakor tudi ne zahtevajo od uporabnikov novih finančnih in prav tako drugih organizacijskih ali drugih materialnih obveznosti, ki jih do sedaj niso imeli. Z uveljavitvijo te novele, bodo sredstva predvidoma bolj racionalno porabljena, pri čemer se bo izboljšala tudi učinkovitost sistema.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev v že sprejetem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2. Primerjalni prikaz se nanaša na zakonsko ureditev omejitve obdobja financiranja izobraževanja iz javnih sredstev in vzgojnega delovanja šole. Primerjava ne obravnava dualnega sistema oziroma vajeništva, ker bo to urejal poseben zakon.

Švedska

V skladu z Zakonom o izobraževanju (Skollagen, 2010) so vse občine dolžne nuditi srednješolsko izobraževanje mladim, ki so končali obvezno šolanje (grundskolan) ali pa so pridobili enakovredne kvalifikacije, pri čemer se upoštevajo tudi tiste pridobljene v drugih državah. Pravica do srednješolskega izobraževanja je omejena z letom starosti udeleženca. Vpis v srednješolsko izobraževanje je mogoče opraviti do najpozneje prve polovice koledarskega leta, v katerem dijak dopolni starost 20 let. Srednješolsko izobraževanje starejšim od 20 let je na voljo v okviru javnega sistema izobraževanja odraslih (Kommunal vuxenutbildning).

Srednja šola (gymnasieskolan) ni razdeljena po šolskih letih, temveč po sistemu nacionalnih točk, ki so potrebne za dokončanje triletnega programa. Izobraževalni sistem je decentraliziran in izobraževanje ureja Zakon o izobraževanju (Skollagen, 2010), ki ga je določil parlament (Riksdag) v okviru nacionalnih ciljev za izobraževanje opredeljenih v učnem načrtu za gimnazijo in sicer za skupne cilje, ki so značilni za vsak program in pa z učnim načrtom za vsak predmet posebej. To daje srednjim šolam veliko svobode za organizacijo izobraževanja in šole same odločajo o tedenskem in dnevnem urniku. Kljub temu pa obstajajo predpisi glede števila tednov, minimalnega števila dni in ur za posamezno šolsko leto. Vsi dijaki imajo pravico do minimalnega zjamčenega števila pedagoških ur (izračunano kot 60 minut), za celotno triletno izobraževanje, pri čemer je najmanjše število ur, ki ga morajo zagotoviti za splošne programe 2180 ur in 2430 ur za poklicne programe izobraževanja.

V Zakonu o izobraževanju so opredeljeni disciplinski ukrepi za otroke, učence in dijake po vsej vertikali, pri čemer podrobno opredelijo proces postopka in sicer kdaj lahko učenca oziroma dijaka izločijo od pouka in ali je to lahko začasno ali stalna premestitev na drugo šolo in kdo to lahko počne. Posebno poglavje opredeljuje tudi žaljivo vedenje, pri čemer so še posebej občutljivi na diskriminacijo. Opredelijo tudi alternativne kazni (prostovoljstvo...).

Več o tem je dostopno na tem spletnem naslovu:

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/

Finska

Čas izobraževanja ter pravice in dolžnosti dijakov so opredeljene v poglavju pravice in dolžnosti dijakov Zakona o srednjem šolstvu, ki je bil sprejet 21. 8. 1998 ter posodobljen 13. 2. 2014.

Več o tem je dostopno na tem spletnem naslovu:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980629>

Izobraževanje ni organizirano po šolskih letih, vendar je predvideno trajanje tri leta (od 16 do 19 let starosti) in ga je mogoče končati v dveh ali največ štirih letih, ko dijak mora dokončati splošno srednjo šolo, razen če se dijaku zaradi utemeljenih razlogov odobri podaljšanje časa izvedbe izobraževanja.

Dijaku, ki ni dokončal srednjo šolo v tem času, se šteje, da je odstopil. Prav tako se šteje, da je odstopil od izobraževanja, če je daljši čas odsoten od pouka in je očitno, da ne namerava nadaljevati študij. Temeljna dolžnost dijaka namreč je, da obiskuje pouk, da se primerno vede in da je vesten.

V zakonu imajo opredeljene disciplinske postopke in kazni zlasti za disciplinske postopke, ki so vezani na težja kazniva dejanja kot so aretacija, ogrožanje življenja drugih, pri čemer zakon določa, da ravnatelj lahko dijaka odstrani od pouka tudi z uporabo sile, če se dijak upira. Postopek odstranitve dijaka od pouka je predpisan in ob fizični odstranitvi od pouka je potrebno napisati poročilo. Prav tako imajo opredeljene možnosti odvzema nevarnih snovi ali predmetov in pravico učitelja in ravnatelja do vpogleda v njegove osebne predmete.

Estonija

Standardno obdobje izobraževanja v programih splošne srednje šole je tri leta, pri čemer se lahko obdobje podaljša na podlagi individualnega učnega načrta.

V Zakonu o splošnem osnovnem in srednjem izobraževanju (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, 2010) pogoje in postopke za dodelitev dodatnega izobraževanja za posameznega dijaka se določijo v šolskem kurikulumu.

Dijaki imajo pravico do akademskega dopusta kadar imajo zdravstvene težave, zaradi materinstva ali obveznega služenja vojaškega roka. Pri študijskem dopustu je obdobje študija podaljšano do dveh let. Dijaki se lahko izobražujejo daljši čas od predvidenega, vendar v dogovoru s šolo. Polnoletni dijaki (18 let) so sami odgovorni za obisk pouka in sami opravičujejo izostanek.

Načine in postopke ob disciplinskih postopkih imajo opredeljene v zakonu in šolskih pravilih. V zakonu so opredeljene sankcije, pri čemer je izključitev še posebej podrobno opredeljena z navedenimi prekrški, ki so razlog za izključitev, kot je slab uspeh, ko dijak v enem šolskem letu prejme oceno "slaba" ali "slab" pri treh predmetih, če ponovi prekrške, če ogroža življenje drugih in podobno. Predvidena pa je tudi začasna odstranitev od pouka do 10 dni, pri čemer se skupaj s starši pripravi načrt kako bodo predelali manjkajočo snov. Predvidevajo tudi odvzem predmetov, v pravilih pa navedejo kako jih shranijo in kdaj jih vrnejo. Poleg tega je predpisana dolžnost dijaka, da obiskuje pouk in obveznost staršev oziroma skrbnikov dijaka, da obveščajo šolo o njegovi odsotnosti. O sankcijah odločajo ravnatelj, druga pooblaščenca oseba in svet šole.

Več o tem je dostopno na tem spletnem naslovu: <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072012014>

Nemčija

V Nemčiji izostanke opravičujejo starši dijakov s pisnim opravičilom in sicer do 18. leta starosti dijakov. Ko so dijaki stari 18 let in s tem polnoletni, potem se opravičujejo sami in so odgovorni za svojo udeležbo pri pouku.

V vzgojnem ukrepanju so šole dokaj svobodne pri odločanju in določanju ukrepov, vendar se nanaša predvsem na vzgojni moment in omogočajo tekoče delovanje izobraževalnega sistema.

a) Pedagoške ukrepe (Erziehungsmaßnahmen), ki jih imajo na voljo učitelji so:

- pogovori, opozorila, vpisi v oddelčne knjige. Poleg tega lahko dijaka presedajo v razredu ali ga prestavijo v paralelni oddetek, obvestijo starše o pomanjkljivih pripravah na pouk, o ne opravljanju domačih nalogah ali odsotnost od pouku. Tudi od pouka ga lahko odstranijo, zaradi motenja pouka ali pa popravi škodo, ki jo je sam namerno povzročil.

Šolski zakoni zveznih dežel omenjajo navedene ukrepe le kot primere možnih vzgojnih ukrepov in niso predpisani, kajti s tem bi preveč omejili učitelje pri diskreciji pravici opredeljevanja vzgojnih ukrepov.

b) Predpisani disciplinski ukrepi (Ordnungsmaßnahmen)

Predpisani ukrepi se nanašajo na kaznovanje dijakov, ki so kršili dolžnosti, so se izogibali izobraževanju in motili pouk ter onemogočili učitelju delo in posredovanje vsebin. Disciplinske ukrepe uporablja uprava šole za dijake, ki so se neprimerno vedli in sicer kot:

- resne ali ponavljajoče se kršitve,
- ogrožanje varnosti ljudi,
- resno ogrožajo delovanje šole, ali
- namerno ali iz neodgovorne lahkotnosti kršitve šolske dolžnosti.

Šolski zakoni zveznih dežel (Länder) določajo, kateri ukrepi so lahko izrečejo ali naložijo, da se zagotovi skladno delovanje šolskega sistema s predpisi in sicer:

- pisni opomin,
- premestitev dijaka v drugi oddetek,
- začasna odstranitev od ure pouka,
- izključitev iz šole,
- izključitev iz šole ali prepoved vpisa v vseh šolah v državi.

Hrvaška

Na Hrvaškem imajo vzgojno ukrepanje urejeno s pravilnikom, kjer zelo natančno opredelijo vse prestopke in kršitve na podlagi katerih se izrekajo vzgojni ukrepi, ki so podobni kot pri nas in sicer: opomin, ukor, opomin pred izključitvijo in izključitev iz srednje šole. V pravilniku so opredeljena lažje, težje in posebno težke kršitve in vsaka od teh ravni kršitev ima opredeljene kršitve, zaradi katerih je lahko dijak izključen, ter neprimerno vedenje, zaradi katerega se izreče vzgojni ukrep.

Izostanek od pouka opravičuje učitelj (za dan pouka), razrednik (za do tri dni odsotnosti) ravnatelj (za sedem zaporednih dni), učiteljski zbor (za 15 zaporednih dni), starši ter druge ustanove in organi državne uprave. Starši lahko večkrat letno opravičijo izostanek od pouka, ki ni daljši od treh delovnih dni. Daljša izostajanj je potrebno opravičiti z zdravniškim potrdilom. Neopravičen izostanek je tisti, ki ni bil vnaprej odobren (razne športne ali kulturne aktivnosti) ali opravičen z ustreznim opravičilom. Čas in način opravičevanja je urejen s statutom šole.

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_94_1818.html

Velika Britanija

V Združenem kraljestvu je dolžnost staršev, da zagotovijo redno prisotnost svojega otroka. To je opredeljeno v zakonu in starši so kazensko odgovorni, če ne zagotovijo otrokove prisotnosti v obveznem izobraževanju. Šole so odgovorne za opredeljevanje in tudi izvajanje preverjanje prisotnosti. Običajno pa se odsotnosti opravičena, le zaradi bolezni oziroma zdravstvenih razlogov.

V Združenem kraljestvu so dijaki, ki so starejši od 18 let sami odgovorni za prisotnost pri pouku in se tudi sami opravičujejo.

Posebnih zakonskih zahtev ni. Šole in visokošolske ustanove se bodo po potrebi individualno dogovorile o pogojih udeležbe in morebitnih omejitvah ali predpisani obveznosti. In tudi vzgojno ukrepanje je v pristojnosti posamezne šole in ni posebnega zakona, ki bi urejal to področje.

Avstrija

V Avstriji je dolžnost dijaka opredeljena v zakonu o šolski organizaciji. Dijaki so dolžni s sodelovanjem in vključevanjem v razredno in šolsko skupnost prispevati k izpolnjevanju nalog avstrijske šole in spodbujati pedagoško delo. Redno in pravočasno se morajo udeležiti pouka, s seboj vedno imeti vsa potrebna učna gradiva in upoštevati šolske predpise ali hišna pravila. Poleg tega morajo izpolnjevati navodila in naloge v okviru individualnih učnih smernic in izpolnjevati dogovore, sklenjene v okviru sistema zgodnjega opozarjanja. Dijak je po nalogu vodje šole, vodje oddelka, vodje predmeta ali učitelja dolžan odpraviti škodo ali očistiti šolsko lastnino in šolske objekte, če je škodo namerno povzročil in če je izvedljivo.

Razlogi za izključitev dijaka:

Če dijak resno krši svoje dolžnosti in uporaba vzgojnih ukrepov v skladu s hišnim redom ni bila uspešna, ali pa vedenje dijaka predstavlja trajno ogrožanje sošolcev ali drugih oseb, ki so zaposleni v šoli ter resno ogroža moralo, osebno varnost ali lastnino, potem bo dijak izključen iz šole. V šolah, ki so po zakonu obvezne, se dijaka izključi le, če je vedenje dijaka predstavlja trajno grožnjo sošolcem ali drugim osebam zaposlenim v šolah in je ogrožena njihova morala, osebna varnost ali ogroženo premoženje šole.

Postopek izključitve se začne kadar so izpolnjeni navedeni pogoji in razlogi. Postopek začne oddelčna konferenca ali učiteljski zbor, ki pristojnemu šolskemu organu predloži zahtevek za izključitev dijaka. Dijak mora imeti možnost pritožbe na odločitev še preden se o njej dokončno odloči. Poleg tega je treba dati možnost tudi staršem ali zakonitim skrbnikom, da podajo pripombe in pojasnila. Kopijo tega dokumenta je treba poslati dijaku.

Pristojni organ šole mora v primeru neposredne nevarnosti podati izjavo, da bo dijak izključen iz šole. Izključitev ne sme biti daljša od štirih tednov, saj mora biti umaknjena takoj ko grožnja preneha ali pa razlogi za izključitev niso več aktualni. Dijak ima pravico, da je med suspenzom

redno obveščen o šolski snovi. Ob koncu vsakega šolskega leta se dijaku ponudi možnost, da opravi preizkus znanja, če ne bi mogel pridobiti ocene zaradi trajanja izključitve.

Po končanem predhodnem postopku pristojni šolski organ odloči o prenehanju postopka izključitve, če niso izpolnjeni pogoji za izključitev. Dijak lahko poda pritožbo in če se organ ugotovi, da je kršil le svoje dolžnosti, ga ne izključi, sicer pa nadaljuje s postopkom in ga izključi iz šole.

Izključitev se lahko izreče za posamezno šolo ali za vse šole v določenem okrožju, kar se opredeli v izreku ukrepa izključitve.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

- a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic za postopke oziroma poslovanje javne uprave ali pravosodnih organov.

- b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

- dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov:

Predlog zakona nima posledic na dokumentacijo.

- čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo:

Predlog zakona nima posledic na čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo.

- **6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:**

Predlog zakona nima posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

- **6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:**

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

- **6.4 Presoja posledic za socialno področje:**

Predlog zakona nima posledic za socialno področje.

- **6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:**

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

- **6.6 Presoja posledic za druga področja:**

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

- **6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:**

/

- **6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:**

/

- **7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:**

Predlog zakona je bil objavljen na portalu E-demokracija 10. 4. 2019. Pripombe, predloge, mnenja je bilo mogoče podati do 6. 5. 2019.

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti,
- občine in združenja občin.

Mnenja, predloge, pripombe so podali:

- Zveza srednjih šol in dijaških domov,
- Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: IP).

Predlogi in pripombe s strani občin niso bile podane.

Predlogi in pripombe Zveze srednjih šol in dijaških domov so bile večinoma upoštevane, razen glede prisotnosti polnoletne osebe na željo dijaka v postopku vzgojnega ukrepanja in prepovedi prisotnosti dijaka tudi pri drugih dejavnostih v primeru prepovedi prisotnosti dijaka pri pouku zaradi njegovega neprimerne vedenja, s katerim ovira izvajanje pouka.

IP je problematiko obdelave, razkrivanja in posredovanja osebnih podatkov staršem polnoletnih dijakov, v praksi zasledil in ocenjuje, da je to vsekakor smiselno in potrebno zakonsko urediti. V nasprotnem primeru se namreč šole znajdejo v situaciji, ko morajo same odločati o tem, do katerih podatkov je starš upravičen v zvezi z njegovo dolžnostjo preživljanja šolajočih se polnoletnih otrok ter o tem, kakšna je pri tem vloga in možnost polnoletnih posameznikov glede samoodločbe v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, ki se nanašajo nanje. Nabor podatkov, ki so za ta namen potrebni, mora biti stvar odločitve stroke, zato v tem delu IP ni imel posebnih pripomb.

- **8. Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi gradiva:**

Zunanji strokovnjaki pri pripravi gradiva niso sodelovali.

- **9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:**

- dr. Jernej Pikalo, minister,
- Martina Vuk, državna sekretarka,
- Elvira Šušmelj, direktorica Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih,
- Nataša Hafner-Vojčič, Direktorat za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/06 in 68/17) se besedilo 27. člena spremeni tako, da se glasi:

»Šola si mora k obsegu razpisa za vpis pridobiti soglasje ministra.

Vsako leto šest mesecev pred pričetkom šolskega leta ministrstvo, pristojno za šolstvo, na predlog šol objavi skupen razpis za vpis v začetni letnik rednega izobraževanja. Število prostih mest mora zagotavljati vpis za vse, ki imajo sklenjeno individualno učno pogodbo.

Za vpis v izredno izobraževanje šola objavi razpis prostih mest najmanj en mesec pred pričetkom šolskega leta skladno s soglasjem ministra iz prvega odstavka tega člena. Ministrstvo, pristojno za šolstvo, soglasje objavi na svoji spletni strani.

Podrobnejše določbe o razpisu in izvedbi vpisa ter o razpisu učnih mest določi minister.«.

2. člen

V 46.a členu se v drugem odstavku v prvem stavku črta besedilo »oziroma polnoletni dijak«. V drugem stavku se črta beseda »mladoletnega«.

3. člen

V 56. členu se šesti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»V postopku vzgojnega ukrepanja, v katerem sodelujejo tudi starši, se upoštevajo vsa dejstva in okoliščine, pomembne za odločitev. Če s starši dijaka ni bilo mogoče vzpostaviti stika ali če so sodelovanje odklonili, se lahko postopek nadaljuje brez njihove prisotnosti. Na željo dijaka v postopku sodeluje strokovni delavec šole ali druga polnoletna oseba, ki ji dijak zaupa.«.

Za sedmim odstavkom se doda nov osmi odstavek, ki se glasi:

»Dijaku, ki s svojim vedenjem ovira izvajanje pouka, se lahko prepove prisotnost pri pouku za čas posamezne ure pouka.«.

Dosedanji osmi odstavek postane deveti odstavek.

V dosedanjem devetem odstavku, ki postane deseti odstavek, se za besedo »predmetov« doda besedilo »iz sedmega in devetega odstavka tega člena«.

Dosedanji deseti in enajsti odstavek postaneta enajsti in dvanajsti odstavek.

4. člen

V 56.a členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Dijaka se lahko izključi iz šole za četrti oziroma za vsak nadaljnje izrečeni ukor v posameznem šolskem letu.«.

Drugi, tretji, četrti in peti odstavek postanejo tretji, četrti, peti in šesti odstavek.

5. člen

Besedilo 62. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Poklicno in strokovno izobraževanje se izvajata kot redno in kot izredno izobraževanje.

Izredno se lahko izobražuje, kdor je ob vpisu star najmanj 16 let in:

- nima pridobljene izobrazbe ali opravljenih vseh obveznosti po izobraževalnem programu, v katerem se izredno izobražuje,
- hkrati ni vpisan v isti izobraževalni program v rednem in izrednem izobraževanju.

V poklicnem tečaju se lahko dijak redno izobražuje samo enkrat.«.

6. člen

Besedilo 65. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Kdor se izredno izobražuje s šolo sklene pogodbo o izobraževanju, s katero se uredijo medsebojne pravice in obveznosti, ki se nanašajo na potek izobraževanja, načine in roke za izpolnjevanje obveznosti, ukrepe zaradi neizpolnjevanja obveznosti oziroma kršitev ter druge medsebojne pravice in obveznosti. Osebni izobraževalni načrt je sestavni del te pogodbe.

Kdor se izredno izobražuje in ni zaposlen ali nima statusa brezposelnega ali se ne izobražuje v skladu s predpisi o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ima pravico do zdravstvenega varstva iz obveznega zdravstvenega zavarovanja v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, in pravico do drugih ugodnosti ter pravic v skladu s posebnimi predpisi.

Šole in druge izobraževalne organizacije zagotavljajo sredstva za izredno izobraževanje z zaračunavanjem prispevkov.«.

7. člen

81. člen se spremeni tako, da se glasi:

»81. člen (ugovor na končno oceno)

Dijak lahko v treh dneh po prejemu letnega spričevala oziroma obvestila o uspehu predloži ravnatelju šole pisni ugovor na končno oceno oziroma ugotovitev.

Ravnatelj v treh dneh od prejema ugovora ugovor s sklepom zavrže:

- če je ugovor vložen prepozno,
- če ga je vložila neupravičena oseba,
- če se ne nanaša na končno oceno oziroma ugotovitev.

Ravnatelj v treh dneh od prejema ugovora ugovor s sklepom zavrne, če lahko na podlagi dokumentacije ugotovi, da je ugovor neutemeljen.

Če ravnatelj ne ravna v skladu s prejšnjim odstavkom, v treh dneh od prejema ugovora imenuje tričlansko komisijo, ki v treh dneh od njenega imenovanja:

- potrdi prvotno oceno oziroma ugotovitev,
- ponovno oceni znanje dijaka,
- spremeni ugotovitev na podlagi dokumentacije.

V komisijo mora biti imenovan vsaj en član, ki je zaposlen na drugi šoli.

V primeru iz druge alineje četrtega odstavka tega člena se dijaka najpozneje tri dni pred ponovnim ocenjevanjem seznani z datumom, časom, krajem in načinom ter obsegom ponovnega ocenjevanja.

Odločitev ravnatelja in komisije sta dokončni.«.

8. člen

V 86. členu se v prvem odstavku 11. točka spremeni tako, da se glasi:

»11. evidenco vpisanih v izredno izobraževanje,«.

V tretjem odstavku se za besedo »dijaka« doda besedilo »in osebe, vpisane v izredno izobraževanje«, za besedilom »enotno matično številko občana,« pa se doda besedilo »e-naslov, telefonsko številko, davčno številko,«.

V četrtem odstavku se v prvi alineji v oklepaju za besedilom »telefonska številka« doda vejica in besedilo »e-naslov in davčna številka«.

9. člen

Besedilo 87. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ministrstvo, pristojno za šolstvo, vzpostavi, vodi, vzdržuje in nadzoruje informatizirano zbirko prijavljenih kandidatov za vpis v srednje šole, ki vsebuje podatke iz 1. točke prvega odstavka 86. člena tega zakona, ter informatizirano zbirko prijavljenih in vpisanih dijakov v dijaške domove, ki vsebuje podatke iz 1. in 2. točke prvega odstavka 86. člena tega zakona.

Za obe zbirki iz prejšnjega odstavka zagotavlja osebne podatke iz tretjega odstavka 86. člena tega zakona osnovna šola, ki jo obiskuje kandidat, ki se prijavlja za vpis.

Osnovna šola za zbirko prijavljenih kandidatov za vpis v srednje šole zagotavlja tudi podatke iz druge do šeste alineje četrtega odstavka 86. člena tega zakona, razen dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja skladno z merili za vpis iz šeste alineje četrtega odstavka 86. člena tega zakona, ki se prenesejo iz evidence učencev, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja, ki jo vodi Državni izpitni center. Podatke iz prve in sedme do enajste alineje četrtega odstavka 86. člena tega zakona za zbirko prijavljenih kandidatov za vpis v srednje šole zagotavlja srednja šola.

Podatke iz drugega odstavka 86. člena tega zakona za zbirko prijavljenih in vpisanih dijakov v dijaške domove zagotavljajo dijaški domovi.

Podatke v zbirkah iz prvega odstavka tega člena obdelujejo srednje šole oziroma dijaški domovi za svoje udeležence in ministrstvo, pristojno za šolstvo, za namen izvedbe vpisnega postopka.

Podatki v obeh zbirkah se hranijo trajno.«.

10. člen

Za 87. členom se doda nov 87.a člen, ki se glasi:

»87.a člen

(razkrivanje in posredovanje osebnih podatkov staršem polnoletnih dijakov)

Starši, ki so v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja, dolžni preživljati polnoletnega dijaka, imajo pravico, da jim šola, na enak način kot staršem mladoletnega dijaka, razkrije oziroma posreduje osebne podatke dijaka in druge informacije o:

- vpisu v izobraževalni program in izpisu iz izobraževalnega programa,
- ocenah, učnem uspehu in napredovanju,
- prisotnosti pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela,
- zaznanih hujših kršitvah šolskega reda in uvedenih postopkih vzgojnega ukrepanja,
- obravnavi svetovalne službe,
- organizaciji šolskega dela (npr. roditeljski sestanki, govorilne ure).

Šola o razkrivanju oziroma posredovanju osebnih podatkov iz prejšnjega odstavka seznani dijaka na začetku šolskega leta, v katerem bo dijak postal polnoleten.

Polnoletni dijak lahko s pisno izjavo kadarkoli zahteva, da šola njegovih osebnih podatkov iz prvega odstavka tega člena ne razkrije oziroma posreduje staršem.

Ne glede na pisno izjavo polnoletnega dijaka iz prejšnjega odstavka lahko šola razkrije oziroma posreduje staršem, ki so v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja, dolžni preživljati polnoletnega dijaka, tiste osebne podatke iz prvega odstavka tega člena, ki bi lahko imeli za posledico izgubo statusa dijaka zaradi negativnega učnega uspeha, izključitve ali izpisa iz šole.«.

11. člen

V 88. členu se besedilo »85. člena« nadomesti z besedilom »86. člena«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

12. člen

(izdaja in uskladitev podzakonskih predpisov)

Minister v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona uskladi podzakonske predpise iz spremenjenih 56., 86. in 59. člena zakona.

Do izdaje predpisov, določenih v prejšnjem odstavku, se uporabljajo predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, razen, če so v nasprotju s tem zakonom.

13. člen

(uporaba določb dosedanjega zakona)

Do začetka uporabe tega zakona se uporabljajo določbe Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/06 in 68/17).

14. člen

(začetek uporabe)

Ta zakon se začne uporabljati 1. septembra 2019, razen 27., 62. in 86. člen v delu, ki se nanaša na izredno izobraževanje, ter 65. člen zakona, ki se začnejo uporabljati 1. septembra 2020.

15. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

sprememba 27. člena

Predlagana sprememba vključuje popravek, s katerim prvoten zapis člena, ki je določal, da ministrstvo, pristojno za šolstvo, na predlog šol vsako leto objavi skupen razpis za vpis v začetni letnik šest mesecev pred začetkom šolskega leta, spreminja v tem, da se po novem jasno razmejuje objava razpisa prostih mest za vpis v srednješolsko izobraževanje, ki so kandidatom na voljo za redno izobraževanje, in prostih mest, ki so kandidatom na voljo za izredno izobraževanje. Prosta mesta za vpis v redno izobraževanje namreč objavi ministrstvo, pristojno za šolstvo, šest mesecev pred začetkom šolskega leta, prosta mesta za vpis v izredno izobraževanje pa objavijo šole same na podlagi in v skladu s soglasjem ministra, in sicer najmanj en mesec pred začetkom šolskega leta.

K 2. členu

sprememba 46a. člena

Predlagana sprememba, s katero se iz drugega odstavka 46a. člena črtata besedi »polnoletni« in »mladoletni«, izenačuje obravnavo vseh dijakov v zvezi z njihovo odsotnostjo od pouka, kar pomeni, da se bodo šola in tudi starši polnoletnega dijaka medsebojno obveščali v zvezi z njegovo odsotnostjo tudi po doseženi polnoletnosti.

K 3. členu

sprememba 56. člena

Rešitev v šestem odstavku tega člena je usklajena s predlagano spremembo 46a. člena, ki določa, da šola obravnava dijaka po doseženi polnoletnosti enako kot ga je obravnavala do njegove polnoletnosti, kar pomeni, da tudi v postopku vzgojnega ukrepanja zoper polnoletnega dijaka sodelujejo starši.

Po dosednji ureditvi je bilo določeno, da se dijaku lahko prepove prisotnost pri pouku v primeru, če s svojim ravnanjem ogroža oziroma bi lahko ogrozil svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih oseb. Z novim osmim odstavkom tega člena je dana možnost, da učitelj lahko dijaku prepove prisotnost pri določeni uri pouka tudi v primeru, ko dijak z neprimernim obnašanjem bistveno ovira izvajanje pouka, kar do sedaj ni bilo predvideno z zakonom. To pomeni, da učitelj dijaku lahko prepove prisotnost pri pouku ne le v primeru, če gre za ogrožanje njegovega življenja ali zdravja oziroma življenja ali zdravja drugih oseb, ampak tudi v primeru, če s svojim vedenjem ovira izvajanje pouka.

K 4. členu

sprememba 56a. člena

Šola dijaka, ki že ima tri ukore v posameznem šolskem letu, lahko za četrto oziroma vsako nadaljnjo storjeno težjo kršitev v tem šolskem letu, za katero se mu izreče ukor, lahko izključi iz šole. Predlagana rešitev pomeni, da se dijaka, ki v posameznem šolskem letu nadaljuje s težjimi kršitvami, zaradi katerih se mu izrekajo ukori, lahko na podlagi četrtega izrečenega ukora oziroma vsakega nadaljnjega izrečenega ukora izključi iz šole. Taka ureditev pomeni tudi stopnjevanje vzgojnih ukrepov.

K 5. členu

sprememba 62. člena

S predlagano spremembo člena se s prvim odstavkom natančneje opredeli, da se v izredno izobraževanje lahko vključi oseba, ki je ob vpisu stara vsaj 16 let.

Člen se dopolni še z dvema novima pogojema za vključitev kandidata v izredno izobraževanje in sicer:

- da se kandidat, ki je bodisi že zaključil ali opravil vse obveznosti po določenem izobraževalnem programu, ne more izredno izobraževati v tem programu. Kandidat je namreč z zaključkom ali izpolnitvijo vseh obveznosti po izobraževalnem programu že izkazal znanje skladno s cilji tega programa, zato s strokovnega vidika ponovni vpis v isti program ni dopusten;
- kandidat ne more biti istočasno vpisan v isti izobraževalni program v rednem in izrednem izobraževanju, četudi je vpisan pri različnih izvajalcih izrednega izobraževanja. S tem se odpravi opravljanje obveznosti kandidata po istem programu v različnih oblikah izobraževanja (redno/izredno).

K 6. členu

sprememba 65. člena

S predlogom spremembe člena se v prvem odstavku uvede podlaga in s tem obveza za sklenitev pogodbe o izobraževanju med šolo in udeležencem izrednega izobraževanja. Pogodba o izobraževanju se je v praksi pri šolah, ki so tovrstne pogodbe že sklepale, izkazala za nujen pogoj zaščite pravic na obeh straneh. Osebni izobraževalni načrt ostaja skladno z Navodili o prilagoditvi poklicnega in strokovnega izrednega izobraževanja (Ur. list RS, št. 79/06) ključen element v procesu izrednega izobraževanja, z zadevno spremembo člena pa tudi sestavni del pogodbe o izobraževanju.

Prvotni zapis sedaj drugega odstavka člena, ki zadeva pravice, se preoblikuje in uskladi z določili iz drugih zakonov, predvsem z zapisom iz 3. člena Zakona o izobraževanju odraslih (ZIO-1) (Ur. list RS, št. 6/18). Gre za dopolnitev, na podlagi katere je dikcija člena jasnejša in pravilnejša.

Ker ZIO-1 ne ureja obsega financiranja izrednega izobraževanja iz državnega proračuna, drugi stavek zadnjega odstavka člena ni več aktualen, zato se ga črta. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport neposredno ne financira izrednega izobraževanja, zato si izvajalci izrednega izobraževanja zagotavljajo sredstva z zaračunavanjem prispevkov udeležencev izrednega izobraževanja.

K 7. členu

sprememba 81. člena

Predlagana sprememba podrobneje ureja postopek ugovora na oceno, zaradi dosedanjih nejasnosti. Ugovor zoper oceno je dopusten le zoper končno (zaključno) oceno v letniku, navedeno v šolski listini, ki se izda dijaku le po koncu pouka oziroma koncu šolskega leta v letniku. To pomeni, da je možen ugovor tudi zoper oceno v obvestilu o uspehu, ki ga prejme dijak ob koncu pouka oziroma letnika tako kot zoper oceno, navedeno v letnem spričevalu. Ravnatelj ugovor s sklepom zavrže, če je vložen nepravčasno, če ga je vložila neupravičena oseba, in če se ne nanaša na končno oceno oziroma ugotovitev. O utemeljenosti ugovora presodi ravnatelj. Ravnatelj preverja utemeljenost ugovora na podlagi šolske dokumentacije. Če oceni, da je ugovor utemeljen, v treh dneh imenuje tričlansko komisijo, ki presoja o utemeljenosti ocene v spričevalu oziroma obvestilu na podlagi obstoječe dokumentacije in potrdi oziroma spremeni oceno oziroma ugotovitev. Če na podlagi razpoložljive dokumentacije in preveritve izjav dijaka ter strokovnih delavcev o okoliščinah oziroma merilih, uporabljenih za določitev končne ocene v spričevalu, ni mogoče ugotoviti, ali je prišlo do nepravilne ocene v spričevalu oziroma obvestilu o uspehu, komisija lahko odredi ponovno ocenjevanje znanja dijaka z izpitom.

K 8. členu

sprememba 86. člena

Enajsta točka prvega odstavka se vsebinsko uskladi s spremembami 62. člena.

K 9. členu

sprememba 87. člena

Zaradi omejitve vpisa se lahko vpisni postopek izvede samo centralizirano v računalniški aplikaciji, ki jo ministrstvo vodi odkar je vpisni postopek opredeljen na ta način. Ugotovljeno je

bilo, da zakonska podlaga v 87. členu ni dovolj jasna, zato jo predlagana sprememba člena izboljšuje.

Besedilo člena se posebej ni usklajevalo z Informacijskim pooblaščencom, vendar ima ministrstvo zbirki »Evidenca prijavljenih kandidatov za vpis (aplikacija Vpis v srednje šole)« ter »Evidenca prijavljenih in vpisanih v dijaške domove (aplikacija Vpis v dijaške domove)« že prijavljeni pri informacijskem pooblaščenču.

Vsi podatki o prijavljenih kandidatih, ki so v zbirki (nekaj podatkov vnaša OŠ, nekaj pa SŠ), so nujni za izvedbo dejanskega vpisa v SŠ. Prvi krog izbirnega postopka s pomočjo vpisne aplikacije izvedejo posamezne SŠ za svoje kandidate. Ko to storijo, se njihovi rezultati odražajo v vpisni aplikaciji. Drugi krog izbirnega postopka na šolah z omejitvijo vpisa pa se izvede centralizirano (MIZŠ), prav tako v okviru vpisne aplikacije. Svetovalne delavke SŠ vnesejo v vpisno aplikacijo prijave kandidatov še za drugi krog, nato pa aplikacija glede na vnesene podatke sama izvede drugi krog in prijavljene kandidate razporedi na posamezne izobraževalne programe, ki so jih kandidati prijavili in razvrstili po prioriteten vrstnem redu. Zato je potrebna diktacija, taka kot je, saj v prvem krogu podatke o prijavljenih obdelujejo za izvedbo prvega kroga izbirnega postopka SŠ same, z izvedbo drugega kroga izbirnega postopka pa te podatke obdeluje MIZŠ.

K 10. členu

dodan nov 87a. člen

Glede na predlagane dopolnitve 46a. in 56. člena, s katerima se na enak način obravnava mladoletne in polnoletne dijake, se s predlaganim novim členom ureja tudi pravica staršev polnoletnih dijakov, da jim šola razkrije osebne podatke njihovih polnoletnih otrok v zvezi z izobraževanjem zaradi izvrševanja njihove zakonske dolžnosti preživljanja otrok v času izobraževanja. Po zakonu, ki ureja družinska razmerja, so starši dolžni preživljati polnoletnega otroka, če se redno izobražuje, in sicer do 26. leta.

Namen te dopolnitve je zagotovitev pravne podlage za posredovanje osebnih podatkov polnoletnih dijakov njihovim staršem, do katerih so upravičeni zaradi izvrševanja njihove dolžnosti preživljanja v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

V veljavnem zakonu, ki ureja varstvo osebnih podatkov, kakor tudi v predlogu novega zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov ter Splošni uredbi o varstvu podatkov, je določeno, da upravljavec osebnih podatkov, ki jih obdeluje na podlagi zakona, lahko posreduje take osebne podatke posameznika tretjemu subjektu le, če je to izrecno določeno z zakonom zaradi izvrševanja zakonskih obveznosti.

Predlagana rešitev zagotavlja, da šola enotno ravna pri posredovanju oziroma razkrivanju osebnih podatkov dijakov njihovim staršem ne glede na njihovo starost, pri čemer šola o razkrivanju oziroma posredovanju osebnih podatkov staršem seznani dijaka na začetku šolskega leta, v katerem bo dijak postal polnoleten. Na tak način se šola razbremeni administrativnih opravil, saj ji ne bo potrebno tekom šolskega leta ugotavljati, kdaj posamezen dijak postane polnoleten, pač pa bo to storila enkrat, in sicer na začetku šolskega leta. Glede na to, da polnoletni dijak lahko s pisno izjavo kadarkoli zahteva, da šola njegovih osebnih podatkov ne razkrije oziroma posreduje staršem.

Ne glede na to, da polnoletni dijak lahko s pisno izjavo kadarkoli zahteva, da šola njegovih osebnih podatkov ne razkrije oziroma posreduje staršem, lahko šola razkrije oziroma posreduje staršem, ki so v skladu z družinsko zakonodajo dolžni preživljati polnoletnega otroka, tiste osebne podatke, ki bi lahko imeli za posledico izgubo statusa dijaka zaradi negativnega učnega uspeha, izključitve ali izpisa iz šole.

K 11. členu

sprememba 88. člena

Odpravlja se napačen sklic na določbo zakona.

K 12. členu

prehodna določba

Minister v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona s spremenjenimi določbami 56. in 86. člena in določbo 59. člena uskladi Pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah, Pravilnik o šolski dokumentaciji in Pravilnik o bivanju v dijaških domovih.

K 13. členu

(uporaba določb dosedanjega zakona)

Do začetka uporabe tega zakona se uporabljajo določbe Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/06 in 68/17).

K 14. členu

(začetek uporabe določb, ki se nanašajo na izredno izobraževanje)

27., 62. in 86. člen se v delu, ki se nanaša na izredno izobraževanje, ter 65. člen zakona pričnejo uporabljati 1. septembra 2020.

K 15. členu

končna določba

Začetek uporabe sprememb in dopolnitev tega zakona je vezan na datum 1. september 2019.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

27. člen (razpis za vpis)

Šola si mora k razpisu za vpis pridobiti soglasje ministra.

Ministrstvo, pristojno za šolstvo, na predlog šol vsako leto objavi skupen razpis za vpis v začetni letnik, šest mesecev pred pričetkom šolskega leta. Število prostih mest mora zagotavljati vpis za vse, ki imajo sklenjeno individualno učno pogodbo.

Šola lahko objavi razpis prostih mest za izredno izobraževanje tudi v drugih rokih, kot je določen v prejšnjem odstavku.

Podrobnejše določbe o razpisu in izvedbi vpisa ter o razpisu učnih mest določi minister.

46.a člen (pravice dijaka)

Poleg dolžnosti iz 38. člena tega zakona ima dijak tudi pravico prisostvovati pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela šole, ki se v skladu z vzgojno-izobraževalnim programom in letnim delovnim načrtom šole izvaja v šoli, na šolskih površinah ali drugje (v nadaljnjem besedilu: šolska obveznost), ter druge pravice, določene s tem zakonom.

Če dijak ne more prisostvovati pri šolskih obveznostih, starši ali skrbnik dijaka (v nadaljnjem besedilu: starši) oziroma polnoletni dijak obvestijo šolo o njegovi odsotnosti v treh delovnih dneh od prvega dne odsotnosti. Če tega ne storijo, šola o odsotnosti mladoletnega dijaka obvesti starše dijaka naslednji dan. Šola odloči o upravičenosti odsotnosti dijaka na podlagi ustreznega opravičila o odsotnosti v treh delovnih dneh po prejemu opravičila.

56. člen (vzgojno delovanje)

Šola lahko zaradi neizpolnjevanja šolskih obveznosti oziroma kršitev dolžnosti (v nadaljnjem besedilu: kršitve) zoper dijaka vzgojno ukrepa.

Vzgojni ukrepi se lahko izrečejo za kršitve, ki jih dijak stori v času šolskih obveznosti.

Vzgojni ukrepi so opomin, ukor in izključitev iz šole.

Izključitev iz šole se lahko izreče za najtežje kršitve, določene v 56.a členu tega zakona.

Dijaku se lahko namesto vzgojnih ukrepov iz tretjega odstavka tega člena določijo tudi drugi alternativni ukrepi (npr. pobotanje oziroma poravnava spora, poprava škodljivih posledic njegovega ravnanja, izvršitev nekega neobveznega dobrega dela oziroma naloge, opravljanje nalog in obveznosti izven načrtovanega časa) pod pogojem, da dijak s tem soglaša.

V postopku vzgojnega ukrepanja se upoštevajo vsa dejstva in okoliščine, pomembne za odločitev. Če kršitev stori mladoletni dijak, v postopku sodelujejo starši. Če s starši mladoletnega dijaka ni bilo mogoče vzpostaviti stika ali če so sodelovanje odklonili, se lahko postopek nadaljuje brez njihove prisotnosti. Na željo dijaka v postopku sodeluje strokovni delavec šole.

Šola lahko dijaku prepove prisotnost pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela šole, če s svojim ravnanjem ogroža oziroma bi lahko ogrozil svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih. Prepoved lahko traja največ do konca šolskih obveznosti tistega dne, v primeru hujših ali dolgotrajnejših posledic kršitve pa lahko največ do zaključka postopka vzgojnega ukrepanja.

Šola lahko zaseže predmete, s katerimi dijak ogroža oziroma bi lahko ogrozil svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih ali povzroča oziroma bi lahko povzročil materialno škodo.

Šola o prepovedi prisotnosti pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela šole oziroma o zasegu predmetov dijaku izda sklep najpozneje do konca pouka tistega dne.

Podrobnejše določbe o vzgojnem ukrepanju in šolskem redu določi minister.

Šola lahko določi pravila v zvezi z vzgojnim ukrepanjem in šolskim redom z internim aktom v skladu s tem zakonom in podzakonskim predpisom iz prejšnjega odstavka.

56.a člen (izključitev iz šole)

Dijaka se lahko izključi iz šole zaradi naslednjih kršitev:

- ogrožanje svojega življenja ali zdravja oziroma življenja ali zdravja drugih, ki ima ali bi lahko imelo za posledico težjo telesno poškodbo oziroma težje duševne motnje,
- namerno uničenje oziroma poškodovanje šolskega ali drugega premoženja, s katerim je povzročena večja materialna škoda,
- vdor v varovani podatkovni sistem, s katerim je bila povzročena škoda ali pridobljena korist,
- uničenje ali ponarejanje šolske dokumentacije,
- posedovanje predmetov oziroma sredstev, ki ogrožajo varnost, življenje in zdravje ljudi ali varnost premoženja,
- posedovanje, ponujanje ali prodajanje prepovedanih drog,
- posedovanje, ponujanje ali prodajanje alkohola,
- prisotnost pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog oziroma uživanje alkohola ali prepovedanih drog,
- neopravičene odsotnosti od pouka, ki znašajo 35 ur v šolskem letu.

Izključitev iz šole traja do konca šolskega leta, če pa je bil dijaku ukrep izrečen mesec dni ali manj pred iztekom pouka v skladu s šolskim koledarjem, lahko izključitev traja še največ do konca naslednjega šolskega leta.

Za kršitve iz prve do šeste alineje prvega odstavka tega člena se postopek lahko uvede v treh mesecih od dneva, ko se je izvedelo za kršitev in dijaka, ki je kršitev storil.

Za kršitve iz sedme, osme in devete alineje prvega odstavka tega člena se postopek lahko uvede v tridesetih dneh od dneva, ko je dijak storil kršitev.

Izključitev iz šole se lahko izreče pogojno, tako da se ta ne izvrši, če dijak v pogojnem obdobju, ki lahko traja največ eno leto, ne stori kršitve iz prvega odstavka tega člena. Če dijak v pogojnem obdobju stori kršitev iz prvega odstavka tega člena, se pogojna izključitev lahko prekliče.

62. člen

(redno in izredno izobraževanje)

Poklicno in strokovno izobraževanje se izvajata kot redno in kot izredno izobraževanje. Izredno se izobražuje, kdor je zaposlen ali ima status brezposelnega. Izredno se lahko izobražuje tudi, kdor je starejši od 16 let in je izgubil status dijaka.

V poklicnem tečaju se lahko dijak redno izobražuje samo enkrat.

65. člen

(pravice in dolžnosti v izrednem izobraževanju)

Kdor se izredno izobražuje in ni zaposlen oziroma nima statusa brezposelnega, ima enake pravice, določene z zakoni in drugimi predpisi, kot tisti, ki se redno izobražujejo.

Šole in druge izobraževalne organizacije zagotavljajo sredstva za izredno izobraževanje z zaračunavanjem prispevkov. Obseg financiranja izrednega izobraževanja iz državnega proračuna se določa v skladu z zakonom, ki ureja izobraževanje odraslih, in s predpisi, ki urejajo aktivno politiko zaposlovanja.

81. člen

(ugovor na oceno)

Dijak lahko v treh dneh po prejemu letnega spričevala, predloži ravnatelju šole ugovor zoper oceno. Ravnatelj mora v treh dneh imenovati komisijo, ki najkasneje v treh dneh ponovno oceni znanje dijaka. V komisijo mora imenovati vsaj enega člana, ki ni zaposlen v šoli.

Dijak lahko v treh dneh po seznanitvi z oceno pri zaključnem izpitu predloži ravnatelju šole obrazložen ugovor zaradi kršitve predpisanega postopka pri opravljanju izpita oziroma ugovor na oceno, če je prišlo do pisne oziroma računske napake pri pisnem delu izpita. Ravnatelj mora v treh dneh s sklepom ugotoviti utemeljenost ugovora. Če ugotovi, da je ugovor utemeljen, imenuje komisijo, ki ponovno oceni znanje dijaka.

Odločitev ravnatelja in ocena komisije sta dokončni.

86. člen

(seznam evidenc z osebnimi podatki)

Šole vodijo naslednje evidence z osebnimi podatki dijakov:

1. evidenco prijavljenih kandidatov za vpis,
2. evidenco vpisanih ter evidenco vpisanih po letnikih, oddelkih in skupinah v redovalnicah,
3. osebni list, ki se vodi za vsakega vpisanega od vključitve dokončanja izobraževanja oziroma do izpisa,
4. matično knjigo, ki obsega splošne podatke o vpisanih, o poteku njihovega izobraževanja od vključitve do končanja izobraževanja oziroma do izpisa,
5. evidenco podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih vpisanih,
6. zapisnike sej izpitnega odbora za zaključni izpit,
7. zapisnike zaključnih izpitov,
8. poročilo o zaključnem izpitu,
9. zapisnike o izpitih, ki obsegajo prijavo k izpitu, potek izpita in doseženo oceno,
10. evidenco o dijakih, ki jih obravnava svetovalna služba,
11. evidenco vpisanih, ki se izobražujejo izredno in evidenco kandidatov, ki opravljajo izpite,
12. evidenco o preverjanju in ocenjevanju znanja,
13. evidenco izdanih dokumentov o končanem izobraževanju.

Dijaški domovi vodijo evidence in dokumentacijo iz 1., 2. in 3. točke prejšnjega odstavka, podatke o nastanitvenih pogodbah, starših oziroma poroku nastanitvene pogodbe in podatke o izdanih odločbah o subvenciji oskrbnine za tiste dijake, ki pri plačilu oskrbnine uveljavljajo olajšavo.

Evidence iz 1. do 4., 6. do 9. ter 11. do 13. točke prvega odstavka tega člena obsegajo: osebno ime dijaka, enotno matično številko občana, spol, datum, kraj, občino in državo rojstva, stalno in začasno bivališče, državljanstvo ter predhodno pridobljeno izobrazbo.

Evidence iz 1. točke prvega odstavka tega člena, poleg podatkov iz prejšnjega odstavka, vsebujejo še podatke:

- o starših (osebno ime, prebivališče, telefonska številka),
- ime in sedež šole, kjer je prijavljeni končal zadnji razred oziroma letnik,
- ime izobraževalnega programa,
- zadnji uspešno končani razred oziroma letnik,
- o prvem tujem jeziku,
- o ocenah in drugih podatkih v skladu z merili za vpis v šole z omejitvijo vpisa in vpisnimi pogoji,
- o ponavljanju letnika,
- podatke o preusmeritvi v drug program,
- podatke o usmerjanju mladostnikov s posebnimi potrebami,
- o prenosu prijave,
- o programu, na katerega se prijavlja.

Za ugotavljanje pravice do vpisa v srednješolsko izobraževanje, določene v 46. členu tega zakona, šola pridobi oziroma preveri podatke o predhodnem izobraževanju iz centralne evidence udeležencev vzgoje in izobraževanja, evidenčnega in analitskega informacijskega sistema visokega šolstva v Republiki Sloveniji, evidenc Državnega izpitnega centra o kandidatih, ki opravljajo splošno in poklicno maturo ter zaključni izpit, in iz drugih uradnih evidenc.

Evidenca iz 3. točke prvega odstavka tega člena, poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena, obsega še: podatke o splošnem učnem uspehu, o opravljenih izpitih, o napredovanju in dokončanju izobraževanja.

Evidenca iz 5. točke prvega odstavka tega člena, poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena, obsega še podatke: o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih dijaka, ki se nanašajo na telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju.

Podatki iz prejšnjega odstavka se zbirajo s soglasjem dijaka.

Evidenca iz 10. točke prvega odstavka tega člena, poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena, obsega še:

- družinsko in socialno anamnezo,
- razvojno anamnezo,
- diagnostične postopke,
- postopke strokovne pomoči,
- strokovna mnenja drugih inštitucij: centrov za socialno delo, zdravstvenih inštitucij, svetovalnih centrov oziroma vzgojnih posvetovalnic.

Osebnostne podatke iz 10. točke prvega odstavka tega člena svetovalna služba zbira v soglasju z dijakom in starši. Če je dijak v družini ogrožen in ga je treba zavarovati, zadostuje soglasje dijaka.

Svetovalni delavci so dolžni podatke iz 10. točke prvega odstavka tega člena varovati kot poklicno skrivnost. Te podatke so kot poklicno skrivnost dolžni varovati tudi drugi strokovni delavci, ki so jim podatki posredovani zaradi narave njihovega dela.

Podrobnejše določbe o vsebini evidenc in dokumentacije iz tega člena določi minister.

Določbe tega člena se uporabljajo tudi v izrednem izobraževanju, razen:

- evidenca vpisanih po letnikih, oddelkih in skupinah v redovalnicah iz 2. točke prvega odstavka tega člena,
- 5. in 10. točka prvega odstavka tega člena,
- prva alineja četrtega odstavka tega člena, če so vpisani starejši od 18 let,
- šesta, sedma, osma, deveta in deseta alineja četrtega odstavka.

87. člen (uporaba evidenc)

Osebni podatki prijavljenih oziroma vpisanih iz evidenc iz 86. člena tega zakona se zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in posredujejo za potrebe šole, dijaških domov, ministrstva, pristojnega za šolstvo, v drugih primerih pa le v skladu s posebnimi predpisi.

Pri izdelavi statističnih in drugih analiz se smejo osebni podatki uporabiti in objaviti tako, da ni razvidna identiteta posameznika.

88. člen (shranjevanje evidenc)

Evidence iz 85. člena tega zakona se trajno hranijo v skladu s posebnimi predpisi, če ni v tem zakonu določeno drugače.